

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 146

Asunnottomuus Tampereella ja toimet asunnottomuuden vähentämiseksi

TRE:1392/00.01.03/2025

Valmistelija / lisätiedot:
Salmi Pekka

Valmistelijan yhteystiedot

Asunto- ja kehityspäällikkö Auli Heinävä, puh. 040 800 739, etunimi.sukunimi@tampere.fi ja kehittämiskoordinaattori Elina Pekkarinen, puh. 041 731 3230, etunimi.i.sukunimi@Tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Asunnottomuus Tampereella ja toimet asunnottomuuden vähentämiseksi -tilannekatsaus merkitään tiedoksi.

Kokouskäsittely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden asunto- ja kehityspäällikkö Auli Heinäville, kehittämiskoordinaattori Elina Pekkariselle, kiinteistöjohtaja Virpi Ekholmille ja johtaja Pekka Salmelle. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistuivat ennen päätöksentekoa.

Perustelut

Asunnottomuus kääntyi kasvuun valtakunnallisesti vuonna 2024. Tampereella kokonaisasunnottomuus kasvoi vuoden 2024 poikkileikkauspäivän arvion mukaan yksin elävien keskuudessa yli 40 % (lisäys 117 henkilöä). Pitkäaikaisesti asunnottomien henkilöiden määrä yli kaksinkertaistui (33 henkilöä vuonna 2023, 92 henkilöä vuonna 2024). Ulkona, porrashuoneissa ja ensisuoissa oleskelevien määrä lähes kaksinkertaistui. Naisten suhteellinen osuus pysyi vuoteen 2023 verrattuna ennallaan. Vaikka asunnottomuus näyttää keskittyvän Pirkanmaalla Tampereelle, 40 % hädöistä toteutuu muualla kuin Tampereella.

Tamperelaisista asunnottomista noin 40 % on alle 30-vuotiaita. Pitkäaikaisasunnottomuus puolestaan painottuu 30–44-vuotiaiden ikäryhmään (40 % pitkäaikaisesti asunnottomista). Alle 30-vuotiaiden asunnottomuus on usein varsin episodista, eli asunnottomuus- ja asumisjaksot seuraavat toisiaan, ja vaikka asuminen olisi kerran päättynyt äkkinäisesti tai ilman jatkosuunnitelmaa, saa tällainen henkilö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

usein varsin nopealla aikataululla uuden asunnon, mikäli hänen toimintakyvyssään ei ole muita vakavampia rajoitteita esimerkiksi päihteidenkäytön vuoksi. Alle 30-vuotiaista asunnottomista vain pieni osa (18 henkilöä, 11 % ikäluokan asunnottomista) oleskeli vuoden 2024 laskennan perusteella ulkona, porrashuoneissa ja ensisuojoissa. Yleisimmin alle 30-vuotiaat asunnottomat oleskelevat tilapäisesti sukulaisten ja tuttavien luona, minkä vuoksi asunnottomuus voikin jäädä piiloon. Kuitenkin niillä henkilöillä, joilla on ollut ongelmia asumisen jatkuvuuden turvaamisessa alle 30-vuotiaana, on Tampereen ja Pirkanmaan hyvinvointialueen toteuttaman asunnottomuuslaskennan perusteella riski asunnottomuuden pitkittymiselle myöhemmin elämässään. Yleisesti voidaan todeta, että iän myötä kasautumaan päässeet ongelmat sosiaalisissa olosuhteissa heikentävät asunnon saannin mahdollisuuksia, joka näkyy erityisesti 30–64-vuotiaiden ikäryhmässä. Myös ensi kertaa asunnottomaksi jäävillä yli 30-vuotiailla miehillä on riski asunnottomuuden pitkittymiseen.

Useat yhteiskunnalliset ilmiöt ovat vaikuttaneet samanaikaisesti asunnottomuuskehitykseen. Kasvun taustalla on erityisesti Kelan perustoimeentulotuen enimmäisasumismenot alittavien asuntojen heikko saatavuus. Enimmäisasumismenojen suuruus ei ole seurannut yleistä vuokratason nousua, mikä on olennaisesti hankaloittanut jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa olevien kuntalaisten mahdollisuutta järjestää asumistaan.

Jätevesitutkimuksista tiedetään, että päihteidenkäyttö Tampereella on lisääntynyt. Erityisesti muuntohuumeiden käyttöön liittyy henkilöiden psyykkistä huonovointisuutta, impulsiivisuutta ja aggressiivisuutta. Mielenterveyspalvelujen sekä sosiaalihuollon palvelujen kysyntä on myös kasvanut, mikä on haastanut hyvinvointialueen mahdollisuuksia järjestää palveluita kuntalaisten yksilölliset tarpeet huomioon ottaen oikea-aikaisesti.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen Tilannekuvia hyvinvointialueilta -raportissa (2025) tehdyt havainnot ovat samansuuntaisia: palvelujen kysyntä on monin paikoin kasvanut, ja vaikka kansallisesti hyvinvointialueilla palvelujen saatavuus on parantunut, on saatavuudessa suuria alueellisia eroja esimerkiksi työikäisten palvelujen ja mielenterveyspalvelujen osalta. Lisäksi Tampereella on havaittu, että erityisesti nuorten asunnottomuuskehitykseen on vaikuttanut myös palvelujärjestelmän pirstaloituminen entisestään, johon liittyy esimerkiksi perustoimeentulotuen järjestämisvastuun siirtyminen Kansaneläkelaitokselle.

Tampereen kaupunki on tehnyt jo pitkään työtä asunnottomuuden vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi. Tampereen kaupunki on osallistunut valtakunnallisiin pitkäaikaisasunnottomuudenvähentämisohjelmaan (PAAVO) sen I-ohjelmakaudesta, eli vuodesta 2008 lähtien. PAAVO-ohjelmakausilla omaksuttiin asunto ensin (housing first) -periaate, jota alettiin soveltaa systemaattisesti kehittämistyön viitekehyksenä.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Periaatteen mukaan asunto on ihmiselämän perusedellytys, jota ei tarvitse ansaita. Asunto ensin -periaatteen mukaan ensin tulee turvata asunnottomalle henkilölle asuminen ja lisäksi hänen tarvitsemansa palvelut, usein kotiin vietyä.

Kuten Suomessa yleisesti, myös Tampereella on periaatteen myötä siirrytty lyhytaikaisista majoitusratkaisista kohti vuokrasuhteista asumista. PAAVO I ja PAAVO II -kausilla tämä tarkoitti päihteet sallivia tai päihteettömiä asumisyksiköitä, joita perustettiin Tampereelle useita. Hervantaan rakennettiin Tampereen asumispäivystys- ja tukiasumisyksikkö (Tastu), ja kaupungin keskustaan avattiin päihtyneiden päivätoimintakeskus Huoltso. Lisäksi perustettiin liikkuvan tuen mielenterveys- ja päihdetyön kotipartio sekä luotiin sosiaalitoimen, asuntotoimen ja kaupunkikonserniin kuuluvien vuokra-asuntoyhteisöjen välille yhteistyöryhmiä, jotka ovat toiminnassa edelleen. Asunnottomuusohjelmien myötä on luotu erilaisia toimintamalleja ja käytäntöjä asunnottomuuden vähentämiseksi ja ehkäisemiseksi. Ominaista Tampereen toimintatavalle on ollut hallinnonalojen ja vuokra-asuntoyhteisöjen välinen yhteistyö, mikä on osoittautunut tehokkaaksi tavaksi ratkaista asunnottomuuden kaltaista monisyyistä ja monimutkaista yhteiskunnallista ongelmaa.

Tampereen kaupunki toteuttaa tällä hetkellä viiden asumisneuvojan henkilöstöresurssilla asumisneuvontaa kaikille kuntalaisille asumismuodosta riippumatta. Lisäksi Tampere on hankkinut asumisneuvontapalvelua järjestöiltä sellaisille henkilöille, joille virallinen palvelujärjestelmä ei näyttäydy saavutettavana. Tampereen kaupungin asumisneuvonta on koonnut asumisneuvojen verkoston, jonka kautta operatiivisen tason yhteistyö on vahvistunut esimerkiksi häätötilanteissa. Tampereen kaupunki on luovuttanut yhteensä kolme tonttia, joissa tontinluovutusehdoksi on määritelty, että kohteesta osoitetaan yksittäisiä asuntoja asunnottomille tamperelaisille. Kahden viimeisimmän kohteen valmistumisen yhteydessä on laadittu yhteistyöprosessi asuttamiseen kunnan asumisneuvonnan, hyvinvointialueen sosiaalipalvelujen sekä vuokranantajien (Y-säätiö ja Tampereen vuokratalosäätiö) välillä. Tampereen kaupunki ja Pirkanmaan hyvinvointialue tekevät tiivistä kaavoitus- ja tontinluovutusyhteistyötä mahdollistaen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla sekä hyvinvointialueen palvelujen verkostossa määritettyjen erityisryhmien asumispalveluyksiköiden rakentumisen niin lähivuosina kuin tulevilla vuosikymmenellä.

Tampere nosti kohtuuhintaisten asuntojen tuotantotavoitteen 565 asunnosta 716 asuntoon vuosien 2022–2025 asunto- ja maapolitiikan linjauksissaan. Jo vuodesta 2020 alkaen Tampereelle on valmistunut hieman alle tai yli tämän 716 asunnon tavoitemäärän kohtuuhintaisia asuntoja. Kaupunki on vuodesta 2017 alkaen kohdistanut eri alueilta tontinluovutusta valtion tukemalle asuntotuotannolle vastaamaan tavoitetta, ja Tampereelle rakennuttavat kaupunkikonserniin kuuluvien vuokra-asuntoyhteisöjen lisäksi useat kansalliset yleishyödylliset vuokra-asuntotoimijat. Vuonna 2025 ennakoitaan valmistuvan noin 1500

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

kohtuuhintaista asuntoa. Myös vuonna 2026 kohtuuhintaisten asuntojen tuotanto tulee ylittämään runsaasti tavoitetason. Huomioitavaa on kuitenkin se, että viime vuosien jyrkkä rakentamiskustannusten, korkojen ja inflaation nousu on vaikuttanut uudiskohteiden vuokratason merkittävästi, ja uudistuotannolla on tällä hetkellä erityisen haasteellista vastata kaikkein heikoimmassa asemassa olevien asuntotarpeisiin.

Tampere on tiivistänyt yhteistyötään sekä kaupunkikonserniin kuuluvien että muiden vuokra-asuntotoimijoiden kanssa niin kutsutun kumppanuusmallin myötä. Mallin avulla muun muassa varmistetaan kaupunkikonserniin kuuluvien vuokra-asuntoyhteisöjen hallinnoimien alueiden täydennysrakentamisen asemakaavamuutosten eteneminen ja seurataan näiden yhteisöjen ja yhtiöiden asuntotuotannon määriä. Kumppanuusmallin osana kaupunki on kehittänyt yhdessä Pirkanmaan hyvinvointialueen ja vuokra-asuntotoimijoiden, palveluntuottajien sekä järjestöjen kanssa asumisen turvaamisen mallin. Vuonna 2025 kumppanuusmallin työ painottuu asumisen turvaamisen mallin kehittämiseen ja sen mukaisen työskentelyn tiivistämiseen. Vaikka valtio-osapuolet eivät halunneetkaan MAL-sopimukseen mukaan kohtuuhintaisten asuntotuotannon tavoitteita, Tampereen kaupunkiseudun kunnat pitivät kaupunkiseudun rakennesuunnitelman mukaiset seudun kuntien kohtuuhintaisten asuntojen tuotantotavoitteet keskinäisenä sopimuksenaan voimassa, ja kuntien kohtuuhintaista asuntotuotantoa seurataan seudullisesti.

Ympäristöministeriö on kutsunut Tampereen kaupungin ja Pirkanmaan hyvinvointialueen mukaan Petteri Orpon hallitusohjelman mukaiseen valtakunnalliseen ohjelmaan pitkäaikasisunnottomuuden poistamiseksi. Tampereen kaupunki ja Pirkanmaan hyvinvointialue laativat yhteisen toimenpideohjelman pitkäaikasisunnottomuuden poistamiseksi vuoteen 2027 mennessä. Ohjelman toimeenpanoa tukemaan käynnistetään Omaan kotiin -hanke, jonka tavoitteena on sujuvoittaa asunnottomuutta kokevien henkilöiden palveluihin pääsyä, kehittää asumisneuvontaa sekä vahvistaa kaupungin, hyvinvointialueen ja vuokra-asuntoyhteisöjen yhteistyörakenteita asunnottomuustyössä. Tampereen kaupunki ja Pirkanmaan hyvinvointialue ovat saaneet Omaan kotiin -hankkeeseen ympäristöministeriön myöntämän valtionavustuksen.

Hallintosäännön (1.1.2025) 14.1 § 14. kohdan mukaan kaupunginhallituksen tehtävänä on ohjata hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Lisäksi kaupunginhallituksen tehtävänä on 20. kohdan mukaan ohjata maa- ja asuntopolitiikan linjauksia sekä 25. kohdan mukaan ohjata hyvinvointialueen kanssa tehtävää yhteistyötä.

Tiedoksi

Virpi Ekholm, Auli Heinävä, Elina Pekkarinen, Marjo Kouvola

Liitteet

1 Kh 31.3.2025 Asunnottomuus Tampereella vuonna 2024 ja toimet asunnottomuuden vähentämiseksi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Nähtävilläolo ja tiedoksianto asianosaiselle

Pöytäkirja yleisesti nähtäville 8.4.2025 www.tampere.fi.

Päätös annettu tiedoksi sähköpostilla 9.4.2025.

Asia liitteineen on katsottavissa kaupungin internetsivuilla www.tampere.fi. Pyydettyessä ote toimitetaan liitteineen.

Tampere
09.04.2025

Leeni Herrala
Hallintosihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§146

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

- vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)
- virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)
- etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)